

СЪРДЦЕ

Напразно ти, сърдце, днесъ стенешъ
и плачешъ съ тѣпъ, сподавенъ гласъ:
Нима въ това бунтовно време
при твойта скръбъ ще дойда азъ?

Дали скърбишъ, или се радвашъ,
или въвъ стонъ се свивашъ ти —
за твойта скръбъ и твойта радость
настрѣхналъ днесъ свѣта мълчи.

Тѣй малко си. И тѣй излишенъ
е твойтъ тѣпъ, сподавенъ викъ. —
Едно сърдце срѣдъ звѣнъ чиличенъ
въ просторитѣ страхотно бий!

Какво отъ туй, че въ тебъ живѣе
разпната една печаль:
Познавамъ ви: и тебъ, и нея —
(нима и азъ не съмъ живѣлъ?).

Но въ този мигъ, когато свлича
една ржка срѣднощень мразъ
и пантери въ нощта надничать —
нима за тебъ ще мисля азъ?

И тази скръбъ, която тегне
въвъ тебъ, сърдце, като кошмаръ,
и пѣсенъта, и свойта нѣжностъ —
изпечели въ единъ пожаръ!

Кипи едно размирно време
и се тресе нощта сега;
въ просторитѣ гърми презъ шеметъ
запалена една борба!

И ти, сърдце, бжди сурово,
забравило и страхъ, и скръбъ:
Разкжсай се и пакъ отново
крѣсти се ти въвъ своята крѣвь!

Разкжсай ти безъ плачъ нумира
на старитѣ си божества:
Люби, и страдай, и презирай
съсъ огъня на тази страсть,
въ която — безъ лѣжа — умира
гласътъ на твойто малко „азъ“.

Тогава — знай — ще те обичамъ
и съ тебе ний ще полетимъ
въ просторитѣ, кждето свлича
една зора и мракъ, и димъ! . . .

Напразно ти, сърдце, днесъ стенешъ
и плачешъ съ тѣпъ, сподавенъ гласъ:
Нима въ това размирно време
при твойта скръбъ ще слѣза азъ?

Стефанъ Марковъ

ХАЗАИ

3. П ТЪРНИНЪ

Отъ известно време, гражданино, въ
красивата ни столица се чувствува липса на
квартири. Нѣма... Излѣзнешъ ли да тър-
сишъ разбира се не ще намѣришъ. Въ вест-
ниците пѣкъ погледнешъ ли, ще се спънешъ
въ редъ обявления, но трѣгнешъ ли, преди
още да си стигналъ до посочения адресъ,
виждашъ бележници: „квартирата е даде-
на“. Пакъ безрезультатно, а обявленията си
излизатъ: „Две стаи, кухня“ . . . „три стаи
и кухня, петь стаи и кухня (и въ кавички
— за тихо семейство, за семейство безъ
деца, за бездетно семейство) и пр. и пр.
По този случай вървя и мисля: „Безъ
деца“ . . . Защо? . . .

Пресичамъ градската градина и очитѣ
ми спиратъ на табелка. Чета: „Деца̀та сж
живитѣ цѣ̀тѣ̀та на градинитѣ“. И казвамъ си:
„Вѣрно е. Тѣ̀ сж цѣ̀тѣ̀та, създаватъ се не
по тѣ̀хно желание — да се радватъ на жи-
вота, да се радватъ околнитѣ, да се рад-
ватъ сжщевременно и родителитѣ. Но що
за бѣ̀съ, ги е хваналъ хазайтѣ̀, за да не ги
искатъ? . . . Какво именно ги тика, за да сж
недоволни отъ тѣ̀зи живи цѣ̀тѣ̀нца? . . . Бѣ̀-
сове . . . Казвамъ, никога дете да не ви-
дятъ, никога дете въ кѣ̀щата имъ да не се
засмѣ̀е. Какво деца̀та имъ прѣ̀чатъ? . . .“

Съ тѣ̀зи мисли вървя и чета наредъ обя-
вленията. Зеръ, и азъ, както всички бежи-
мотни, търся квартира отъ две стаи и кух-
ня съ всички удобства. Нѣ̀ма и нѣ̀ма . . .
По една стая, може да се каже — въ всѣ̀-
ка кѣ̀ща, но две стаи нѣ̀ма . . . Дяволъ да
го вземе! Сякашъ всички сж решили да ме
гонятъ, та, щомъ надникна въ обявлението,
мигновено, вмѣ̀сто две стаи — обръща се
и става една стая. Да има поне разлика въ
обявленията. Напримѣ̀ръ, обявление съ
една стая се пише на зелена картонетка,
две стаи и кухня — на червена картонет-
ка, три и повече стаи нека остане бѣ̀ла.
Човѣ̀къ не ще наднича, не ще се рови въ
неграмотнитѣ почерци на интеллигентнитѣ
хазай, а само ще види боята на обявле-
нието и ще ги замине.

Е! мисля си, ето че и азъ изобретихъ
нѣ̀що . . .

И като си мисля тѣ̀й, дяволъ знае защо,
но се спрѣ̀хъ. Загледахъ се безцелно въ
вървежа на хората. Въ този моментъ чухъ
името си. Обърнахъ се и виждамъ старъ
познатъ.

— Какво се вглеждашъ — казва — въ
краката на хората?

А азъ на свой редъ:

— Гледамъ ги, — какъ хубаво стѣ̀пка
по стѣ̀пка стѣ̀пватъ, като че ли на килими.

— Защо пѣ̀къ на килими? . . .

Безболезнено стѣ̀пватъ, а на мене
мазоли ми излѣ̀зоха по краката, да търся
нѣ̀какви си две стаи и кухня.

— Какво? Две стаи. Не, — нѣ̀ма да на-
мѣ̀ришъ. Ако търсишъ една стая, две кухни
и три нужника, по ми се вѣ̀рва да намѣ̀-
ришъ, но стая и кухня, две стаи и кухня, не,
приятелю. Отъ друга страна, и хазайтѣ̀, пи-
татъ колко деца̀ или въобще — деца̀ има-
те ли. Но ето какво — азъ ги изхитрихъ.
Не искатъ деца̀. А азъ имамъ тринки. И
както направихъ? Трѣ̀гнахъ да дияр квар-
тира. Вървя и гледамъ напредъ.

Тѣ̀й на — забивамъ носъ въ обявление-
то и чета. Търся стая и кухня. Но, ако е
една стая мислено споменувамъ нѣ̀каква
тѣ̀хна роднина, и съ червенъ моливъ за-
драсквамъ едната стая и пиша две стаи.
Пишахъ наредъ. Кжде две, кжде двадесетъ.
Най-сетне намѣ̀рихъ стая и кухня. Пре-
гледахъ ги и тукъ-тамъ бързамъ пазар-
лъка да подема. А тя:

— Колко души сте — казва, и се под-
смива като млада булчица съ изхабени
зѣ̀би.

— Разбира се, азъ жена ми и три де-
чица. Хубави дечица, съ кждрави косички,
съ вирнати носленца, игриви като козички
и пр. и пр.

А тя:

— Ето какво — ние не искаме деца̀.

— Защо? . . .

— Тѣ̀й на, искаме малочислено семей-
ство. И за пазарлъкъ не продумва.

И значи свършено, трѣ̀гнахъ пакъ по
улицата, но вече съ други мисли въ гла-
вата.

На друга улица следъ два дни намѣ̀-
рихъ сжщо стая и кухня. Прегледахъ я и
почнахъ пазарлъкъ. Но и тукъ сжщото по-
ложение. Буквално сжщото.

— Колко деца̀ имате? . . .

— Азъ нѣ̀мамъ, както виждате, деца̀.
Едното изпратихъ при леля си, другото —
на гробищата, а третото е при баба си.

И тѣ̀й, пазарлъка се свърши, наехъ
квартирата и още сжщия день пренесохъ
покѣ̀щината си. Жената подреди всичко
и привечеръ ето и деца̀та. Дойдоха сякашъ
хвърлени отъ щъркелитѣ̀. Едното водѣ̀ше
леличка, другото се върна съ приятелката
на жена ми отъ гробищата, а третото —
съ баба си.

Цѣ̀лото домокадие тази вечеръ преспа
спокойно, отърсено отъ всичко скверно.

Сутринтъ, както винаги, деца̀та излѣ̀з-
наха на двора и се заиграха. А хазайката
се развива по тѣ̀х като по чужди гамен-
чета. Излѣ̀знахъ и азъ.

— Какво искашъ, — какво си се раз-
икала? . . .

А тя:

— Какви сж тѣ̀зи деца̀?

— Деца̀, както всички изъ свѣ̀та, — от-
говарямъ.

— На кого сж? — пита тя.

— Мои сж.

— Твои сж, значи. Охо-хо-хо-о! . . . А
азъ мисля . . . Но нали казваше вчера, че
деца̀ нѣ̀машъ? . . .

И тѣ̀й, приятелю, хазайката се помири.
Моитѣ̀ деца̀ играятъ и не играятъ по дво-
ра, вдигатъ и не вдигатъ шумъ по стѣ̀титѣ̀,
но тѣ̀зи на хазайката — живи да сж, и здра-
ве да имъ е — не ми прѣ̀чатъ никакъ, но
вдигатъ топурдия повече отъ моитѣ̀. И ва-
дя си заключение, защо хазайтѣ̀ не искатъ
деца̀та на квартирантитѣ̀.